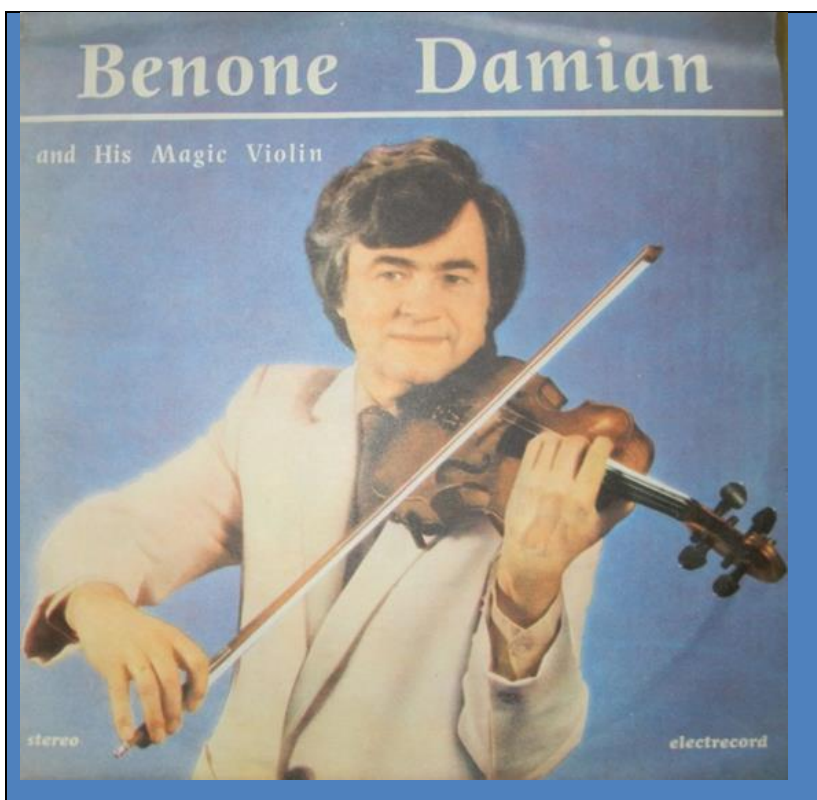

BENONE DAMIAN UN VIRTUOZ VIOLONIST

Muzica instrumentală și virtuozii români pe meridianele lumii¹

Prof. Aurelian Popa-Stavri

Cu participarea doamnei Constanța Ileana Damian și a colaboratorilor Mihai Hagiu, Mihai Scarlat, Iosif Ion Prunner, Adrian Petrescu, Cornel Pană, Tiziana Rosa Bertholi, Ștefan Gheorghiu, Gheorghe Popa, Angela Buciu, Vasile Grigore, Ion Miu, Gheorghe Georgescu, Marcel Costea, Paul Corneliu Dobrin, Cătălin Atanasiu, Mihaela Mariana Butoi, Jan Robert Rosinga, preot conf dr. David Pestroi.

Articole semnate de Radu Gheciu, Tiberiu Alexandru, Șerban Nichifor, Elise Stan, Petre Codreanu, Vasile Mereuță, Baruțu T. Arghezi.

Interviuri semnate de Mihai Hagiu, Jan Robert Rosinga, Aurelian Popa-Stavri.

Cuvânt înainte: Viorel Cosma.

Referiri la Fonoteca de Aur și transcrieri din emisiuni radiofonice cu acordul Societății Române de Radiodifuziune.

Din albumele discografice Benone Damian, prezentări, comentarii și reproduceri preluate cu acordul Casei de discuri Electrecord, România.

Concepție, realizare, coordonare și redactare: Aurelian Popa-Stavri.

Anul apariției: Ediția I, 2017, Ediția a II-a, revizuită și adăugită, 2018.

Prefață

Aș fi dorit ca în loc de Cuvânt înainte, Prefață, Introducere, să fac o evocare a unui prieten drag care mi-a călcat pragul casei după fiecare turneu în străinătate (și nu au fost puține!), spre a-mi povesti, cu lux de amănunte, succesul unei experiențe artistice singulare în istoria muzicii noastre. Pentru mine, Benone Damian, reprezintă un „caz” de carieră dublă, nu doar un violonist virtuoz al muzicii populare țărănești și lăutărești ci unul care a părăsit după un sfert de veac de muzică cultă – cei opt ani de studii la Conservator plus 14 petrecuți la prima violină a Filarmonicii „George Enescu” – numai din dorința aparte de a sluji cu pasiune și înalt patriotism o idee nobilă, pe care puțini o visează, dar nici pe aceea nu au realizat-o: muzica populară autohtonă are o personalitate distinctă, o originalitate fără egal în peisajul muzical european, merită să fie slujită cu abnegație de virtuozii interpreți ai instrumentelor de taraf tradițional lăutăresc (5-6 persoane, cu nai, țambal și cobză, în mod obligatoriu!), fiindcă bogăția ritmică și melodică a melosului (folclorului) românesc nu are rival pe plan internațional.

Benone Damian a pornit în copilărie de la acordeon și l-a schimbat la tinerețe cu tradiționala și dificila vioară pe care o mânuia cu o strălucire unică. După ce a editat la Electrecord discul „Hommage à Grigoraș Dinicu”, Benone a venit fericit la mine acasă cu vioara să-mi cânte repertoriul după disc, fiindcă zicea el că „fînețurile muzicale” nu au reușit la înregistrare așa cum le-a executat virtuozul (pe „viu!”). Cum Dumnezeu m-a ajutat să-l cunosc personal și să-l ascult pe starostele lăutarilor bucureșteni, descendent al faimoasei dinastii Dinicu, pot afirma în cunoștință de cauză, că Benone l-a depășit în Ciocârlia și Hora staccato (spre a nu mai aminti de Hora spiccato!) pe marele Grigoraș.

¹ Aurelian Popa-Stavri, *Benone Damian un virtuoz violonis*, Ed. 2-a revizuită și adăugită., Ed. Amurg sentimental, București, 2018, cu Prefață de Viorel Cosma, doctor Honoris Causa. Volum dăruit de autor pentru C.M. cu o dedicație din suflet. Mulțumim.

Biografia lui Benone Damian în această monografie dispune de o culoare sentimentală și o structură aparte, muzicologul Aurelian Popa-Stavri apelând la un bogat fond memorialistic al tuturor colaboratorilor din formațiile sale din străinătate precum și al prietenilor de breaslă: Gheorghe Zamfir, Cornel Pană, Șerban Nichifor, Alexandru Mica, Stanciu Simion, Nicolae Pîrvu, Cătălin Tîrcolea, Ion Miu, Iosif Ion Prunner, Mihai Scarlat, Adrian Petrescu, pianista elvețiană Tiziana Rosa, etc. Indiscutabil, soția lui Benone, cântăreața Cornelia Ileana Constanța Damian, rămâne principalul și cel mai complet informator al autorului, aproape toate turneele peste hotare ale formației lui Benone incluzând-o și pe apropiata solistă a virtuozului violonist.

Dacă această monografie dispune de amănunte picante greu de aflat în aceste tipuri de cărți, atunci meritul esențial în conturarea portretului cât mai adevărat și pe alocuri captivant, revine fără îndoială Constanței Damian.

Structura monografiei însumează următoarele capitole: pagini biografice, repertoriul muzical, taraful de concert „Benone Damian” și virtuozii săi, interviuri despre Benone Damian, articole din presa românească, prezentări pe copertile albumelor „Electrecord”, Benone Damian invitat în emisiuni la Radio România, albume realizate peste hotare, extrase din presa străină, anexe, bibliografie, indice de nume. Un sumar complex, poate prea divers, care pătrunde în adâncul sufletesc și în cariera internațională a unui virtuoz violonist de o modestie exemplară.

Benone Damian a concertat pentru prima oară pe scena Ateneului Român, la vârsta de 30 de ani! Era membru al Filarmonicii de Stat „George Enescu și aspira să devină solist-concertist (avea în repertoriul său de bază Concertul nr. 7 pentru vioară și orchestră de W. A. Mozart, Havaneza de

Benone Damian, în cămașă tradițională și piețtar cu găitane.
Fotografie din colecția familiei.

C.Saint Saëns, Introducere și Rondo capriccioso de N.Paganini, Melodii țigănești de Pablo Sarasate ș.a.)

Atât de mult și-a legat cariera internațională de Elveția încât, timp de aproape un deceniu, a susținut cursuri anuale de perfecționare la „Zürcher-Forum”. Totuși puțini membri ai Filarmonicii bucureștene au întreprins atât de multe turnee peste hotare ca Benone Damian (Franța, Belgia, Germania, Elveția, Suedia, Norvegia, Olanda, Danemarca, Luxemburg, Canada, S.U.A., Italia). Chiar dacă recitalurile și concertele de muzică populară au dominat această carieră muzicală, Benone nu a uitat să cânte și multe miniaturi de muzică cultă românească (Bagatela de Ioan Scărlătescu, Lăutarul de Stan Golestan, Balada de Ciprian Porumbescu ș.a.) în toate ocaziile artistice din Elveția.

Acesta a fost – în câteva linii sumare - portretul omului și virtuozului violonist Benone Damian (1928-2012). Meritul folcloristului, poetului, radiofonistului, profesorului și muzicologului Aurelian Popa-Stavri de a se îndrepta asupra unui muzician mult prea modest, rămâne greu de cântărit acum. Timpul

(căci înregistrările pe discuri în țară și peste hotare îi vor perpetua memoria) va demonstra că asemenea slujitori ai artei noastre naționale, meritau asemenea gesturi evocatoare.

Aurelian Popa-Stavri, absolvent al Conservatorului din București, folclorist pasionat care a cercetat minuțios comorile din Maramureș și Tulcea, dirijor de cor bărbătesc al Facultății de Utilaj și Construcții din București, profesor de muzică și instrumentist în orchestra „Orfeu” din Capitală, și-a aflat „majoratul” în cariera îndelungată de radiofonist al secției de folclor a Radiodifuziunii Române. Volumele de poezie Păduri orizontale, Sub strălucirea vârfului de lance și Câmpul rostirii, apărute în ultima vreme, l-au propulsat pe Aurelian Popa-Stavri printre poeții contemporani de viitor, chiar dacă între muzică și literatură pare că există acum o „dispută” între întâietate și permanență creatoare. Câțiva exegeți care i-au analizat creația literară a lui Aurelian Popa-Stavri (printre principalii săi recenzenți numărându-se compozitorul Doru Popovici, literații Costin Tuchilă și Ion Machidon) îl confirmă pe literatul Popa-Stavri. Monografia Benone Damian Un virtuoz violinist, însă, pledează pentru „nașterea” unui muzicolog, cu certe virtuți creatoare în domeniul artei sunetelor.

Muzicolog Viorel Cosma
Doctor Honoris Causa

**Benone Damian,
împlinirea unui destin de muzician**

Către vioară...

**Tu, stea a cerului senin,
Ce-ai răsărit spre-a lumina
Cât foc în tine ai cuprins
Ca să ne-atragi în sfera ta?
Și-n calea mea de-ai apărut,
Eu te-am primit ca pe un dar,
Când raza ta a strălucit
În al meu suflet cu mult har!
Și pas cu pas m-ai însoțit,
M-ai ridicat când nu vedeam,
M-ai mângâiat și răscolit,
Căci gingășia-ți adoram.
Sub chipul scumpei mele dragi
Mi-ai apărut în trup de-opal
Și încă, steaua mea, m-atragi
Cu strunele-ți ca de cristal...**

Autor: Aurelian Popa-Stavri